

II ZJAZD POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ TEATRALNYCH

GDZIE JEST TEATR?

Bydgoszcz
27–29 września 2015

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Dwa lata temu, podczas I Zjazdu Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych w Gardzienicach, w symboliczne stulecie polskiej teatrologii – licząc od opublikowania artykułu Leona Schillera *Nowy kierunek badań teatrologicznych* w pierwszym numerze „Krytyki” z 1913 roku – dyskutowaliśmy o obecnym statusie szeroko rozumianych badań teatralnych oraz o kierunkach ich rozwoju w przyszłości. Stawialiśmy pytania o kondycję współczesnej teatrologii, o zmiany paradygmatów i metodologii, o nowo powstałe subdyscypliny badań teatralnych, o zagubione często związki teorii ze współczesną praktyką performatywną. Prezentowaliśmy też nowe projekty badawcze, spośród których szczególne zainteresowanie wzbudził projekt Elektronicznej Encyklopedii Teatru Polskiego, koordynowany przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego – o stanie jego realizacji piszemy oddzielnie na dalszych stronach.

Obecnie, w roku 2015, który w związku z 250-leciem teatru publicznego w Polsce Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 grudnia 2014 został ogłoszony Rokiem Polskiego Teatru, chcemy dyskutować już nie o tym, jak badać teatr, ale o nim samym: o jego przemianach artystycznych, strategiach estetycznych i zadaniach społecznych. Stawiamy niezwykle proste, może nawet trochę prowokacyjne w swej prostocie pytanie: „**Gdzie jest teatr?**”. Jakie jest miejsce polskiego teatru we współczesnej przestrzeni publicznej, w dyskursie społecznym i politycznym, na mapie instytucji kulturalnych, w obszarze dzisiejszych poszukiwań artystycznych i w relacji do innych dziedzin sztuki? Jakie funkcje i zadania chciałbyśmy wyznaczyć teatrowi publicznemu w Polsce? Do czego jest nam potrzebny? Czy jego głos jest słyszalny? No, właśnie: gdzie on w ogóle jest? I gdzie być powinien?

Zapraszamy do dyskusji.

Zarząd PTBT

P LANOWANY PRZEBIEG ZJAZDU

Niedziela, 27.09.2015

- godz. 14.00-17.00 ___ Przyjazd uczestników do Bydgoszczy, zakwaterowanie
- godz. 17.00 ___ Inauguracja w Teatrze Polskim
- godz. 18.00 ___ Koktajl powitalny
- godz. 19.30 ___ Przedstawienie Teatru Polskiego: *Afryka* Agnieszki Jakimiak, reż. Bartek Frąckowiak (dla chętnych, konieczne wcześniejsze zgłoszenie)

Poniedziałek, 28.09.2015

- godz. 9.30-12.30 ___ Pierwsza dyskusja panelowa: „Gdzie jest polski teatr... w Europie i świecie? ...na festiwalach i w codziennym repertuarze? ... w świadomości zagranicznego widza?”
- godz. 12.45-13.45 ___ Spacer śladami prof. Zbigniewa Raszewskiego (dla chętnych)
- godz. 13.45-15.15 ___ Przerwa obiadowa
- godz. 15.30-18.30 ___ Druga dyskusja panelowa: „Gdzie jest teatr... w życiu społecznym? ...w sferze publicznej? ...we współczesnej (post)demokracji?”
- godz. 21.00 ___ Przedstawienie Teatru Polskiego: *Detroit. Historia ręki* Jolanty Janiczak, reż. Wiktor Rubin

Wtorek, 29.09.2015

- godz. 9.30-12.30 ___ Trzecia dyskusja panelowa: „Gdzie jest teatr... wobec dramatu i literatury? ...pośród współczesnych sztuk performatywnych?”
- godz. 12.45-13.45 ___ Dla chętnych możliwość zwiedzenia Domu Leona Wyczółkowskiego
- godz. 13.45-15.00 ___ Przerwa obiadowa
- godz. 15.15-18.15 ___ Czwarta dyskusja panelowa: „Gdzie jest teatr... w systemie zarządzania, organizacji i finansów? ...wśród innych instytucji kultury?”
- godz. 19.00-20.00 ___ Prezentacja cyklu publikacji „Dzieje Teatru Narodowego”
- godz. 21.00 ___ Przedstawienie Teatru Polskiego: *Samuel Zborowski* Juliusza Słowackiego, reż. Paweł Wodziński

Środa, 30.09.2015

- przed południem ___ wyjazd uczestników

P ROGRAM I UCZESTNICZY DYSKUSJI PANELOWYCH

Piątek, 27.09.2015

GODZ. 17.00 – INAUGURACJA

Gdzie jest teatr?...

Wojciech Dudzik, prezes Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych

Paweł Wodziński, dyrektor Teatru Polskiego im. Hieronima Konieczki w Bydgoszczy

Wojciech Dudzik – teatrolog i kulturoznawca, profesor w Instytucie Kultury Polskiej Uniwersytetu Warszawskiego, kierownik Zakładu Teatru i Widowisk; prezes Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych; badacz teatru XX wieku i widowisk kulturowych – przede wszystkim karnawału (*Karnawały w kulturze*, 2005; *Karnawał: studia historyczno-antropologiczne*, red., 2011). Bywa eseistą (*Wieża Hölderlina i inne miejsca*, 2000), tłumaczem (*Dzieciństwo czarodzieja i inne prozy autobiograficzne Hermanna Hessego*, 2003), kolekcjonerem (cykl *Z mojej kolekcji widoków* w „Podkowińskim Magazynie Kulturalnym”). Ostatnio wydał książki: *Struktura w antystrukturze. Szkice o karnawale i teatrze* (2013) oraz *W poszukiwaniu stylu. Teatr Narodowy 1924-1939* (2015).

Paweł Wodziński – reżyser teatralny, absolwent Wydziału Aktorskiego (1989) i Wydziału Reżyserii Dramatu (1993) PWST im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie. W 1998 roku założył wraz z grupą młodych aktorów, reżyserów oraz muzyków Towarzystwo Teatralne, a następnie był jego szefem. W latach 2000-2003 dyrektor naczelny i artystyczny Teatru Polskiego w Poznaniu. Ostatnio związany z Teatrem Polskim w Bydgoszczy, gdzie wyreżyserował m.in. spektakle: *Kraśniński. Nie-Boska komedia. Instalacja teatralna* (2008), *Słowacki. 5 dramatów. Rekonstrukcja historyczna* (2010), *Mickiewicz. Dziady. Performance* (2011), *Ślub Witolda Gombrowicza* (2012), *Thermidor* Stanisławy Przybyszewskiej (2014), *Samuel Zborowski* Juliusza Słowackiego (2015). Od 2014 roku dyrektor Teatru Polskiego w Bydgoszczy. Jest także autorem tekstów teoretycznych i felietonów.

Poniedziałek, 28.09.2015

GODZ. 9.30–12.30 – PIERWSZA DYSKUSJA PANELOWA

Prowadzenie: Anna Kuligowska-Korzeniewska

Gdzie jest polski teatr...

...w Europie i świecie? ...na festiwalach i w codziennym repertuarze? ...w świadomości zagranicznego widza?

Uczestnicy:

Paul Allain (Wielka Brytania)

Marina Fabbri (Włochy)

Koichi Kuyama (Japonia)

Martynas Petrikas (Litwa)

Anna Kuligowska-Korzeniewska – prof. dr hab., historyk teatru, profesor em. Uniwersytetu Łódzkiego, wykładowca Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza w Warszawie; w latach 1992–2012 prezes Polskiego Towarzystwa Historyków Teatru, od 2012 – członek Zarządu Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych; członek wielu towarzystw naukowych oraz rady naukowo-redakcyjnej „Pamiętnika Teatralnego” i redakcji „Tygła Kultury”. Specjalizuje się w problematyce teatru i dramatu polskiego XVIII–XX wieku, teatru żydowskiego, teatrów w Łodzi, biografistyce teatralnej. Redaktor wielu tomów zbiorowych, m.in. *Dwóchsetcie Szkoły Dramatycznej w Warszawie 1811-2011* (2011), autorka książek, m.in. *Scena obiecana. Teatr polski w Łodzi 1844-1918* (1995). Wraz z Moniką Adamczyk-Garbowską wydała wybór dramatów Szaloma Asza (2013), a ostatnio w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego przygotowała *Faktomontaże* Leona Schillera.

Paul Allain – profesor teatru i performansu na Uniwersytecie Kent w Canterbury, gdzie wykłada od 2000 roku. W latach 1989-1993 współpracował z Ośrodkiem Praktyk Teatralnych „Gardzienice”, któremu poświęcił książkę *Gardzienice: Polish Theatre in Transition* (1997); współredagował tom *Cambridge Companion to Chekhov* (2000), wydał także monografię *The Art of Stillness: The Theatre Practice of Tadashi Suzuki* (2002, wyd. 2 z płytą DVD: 2009) oraz (wspólnie z Jen Harvie) podręcznik *The Routledge Companion to Theatre and Performance* (2006, wyd. rozszerzone: 2014). Ostatnio jego zainteresowania badawcze skupiają się wokół dziedzictwa Jerzego Grotowskiego. Zwieńczeniem prowadzonego przez niego British Grotowski Project była międzynarodowa konferencja oraz seria publikacji, w tym: *Grotowski & Company* Ludwika Flaszena (2009) oraz *Acting with Grotowski* Zbigniewa Cynkutisa (2015). Nie-

dawno został zatrudniony jako *research mentor* w londyńskim Conservatoire for Dance and Drama skupiającym osiem brytyjskich instytucji specjalizujących się w sztuce cyrkowej, tańcu i teatrze. W 2009 roku otrzymał wyróżnienie za zasługi dla kultury polskiej.

Marina Fabbri – badaczka teatru i filmu, organizatorka festiwalu filmowych, reżyserka radiowa i telewizyjna, tłumaczka, autorka wielu artykułów o polskim teatrze i filmie publikowanych w najważniejszych czasopismach włoskich; pisała m.in. o Reducie, Teatrze Laboratorium, Gardzienicach, Studium Teatralnym. W 2000 roku opracowała monograficzny numer pisma „Teatro e Storia” poświęcony teatrowi polskiemu; przełożyła na włoski zarówno ważne teksty źródłowe (m.in. Mickiewicza, Limanowskiego, Osterwy, Wyspiańskiego), jak i współczesne studia polskich badaczy (Osińskiego, Kolankiewicza, Niziołka, Flaszena, Ziółkowskiego i in.). Była organizatorką retrospektywy Krzysztofa Kieślowskiego (1997) i obchodów Roku Grotowskiego w Rzymie (2009). W 2011 roku została odznaczona brązowym medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis” za promocję kultury polskiej w świecie.

Koichi Kuyama – doktor nauk humanistycznych, polonista, tłumacz. Stopień doktora uzyskał w roku 1990 w Instytucie Filologii Polskiej i Klasycznej UAM w Poznaniu; w latach 1987-1995 pracował w Katedrze Orientalistyki tej uczelni w charakterze starszego wykładowcy. Obecnie jest wykładowcą kontraktowym na uniwersytetach tokijskich oraz ekspertem do spraw promocji literatury i kinematografii polskiej w Instytucie Polskim w Tokio. Jest autorem monografii *Sonety Mickiewicza a sonet rosyjski w dobie romantyzmu* (1995). Przetłumaczył na język japoński m.in.: *Wajda mówi o sobie* (2000), powieść *Fiasko* oraz opowiadania *Maska* i *Terminus* Stanisława Lema (2007, 2015), *Post mortem: opowieść filmowa* Andrzeja Mularczyka (2009), dramat *Nasza klasa* Tadeusza Słobodzianka (2012), *Sonety* Adama Mickiewicza (2013). Ponadto przełożył listy dialogowe do ponad 40 polskich filmów.

Martynas Petrikas – doktor nauk humanistycznych, docent na Uniwersytecie Wileńskim (Instytut Mediów Kreatywnych) i na Uniwersytecie Witolda Wielkiego w Kownie (Katedra Teatrologii). Obszar jego zainteresowań naukowych obejmuje m.in. społeczno-polityczne aspekty twórczości teatralnej, historię teatru litewskiego, historię i teorię krytyki teatralnej. Kierownik i wykonawca projektów badawczych: *Most między kulturami: litewsko-polskie relacje teatralne w XX wieku* oraz *Scena popularna na Litwie w okresie międzywojennym*. Redaktor kwartalnika teatralnego „Lietuvos scena” („Scena Litewska”). Członek International Federation for Theatre Research, Association of Nordic Theatre Scholars, Association for the Study of Nationalities. Ostatnio, jako współautor, wydał monografię *Postsowiecinis Lietuvos teatras: istorija, tapatybė, atmintis* (*Postradziecki teatr litewski: historia, tożsamość, pamięć*, 2014).

GODZ. 15.30–18.30 – DRUGA DYSKUSJA PANELOWA

Prowadzenie Dariusz Kosiński

Gdzie jest teatr...

...w życiu społecznym? ...w sferze publicznej? ...we współczesnej (post)demokracji?

Uczestnicy:

Dariusz Kosiński: Teatr demokracji performatywnej

Joanna Krakowska: Teatr publiczny. Konflikt i konsens

Piotr Olkusz: Teatr publiczny i zasada subsydiarności

Zofia Smolarska: Trening empatii w teatrze partycypacji

Dariusz Kosiński – profesor w Katedrze Performatyki Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie; w latach 2010–2013 dyrektor programowy Instytutu im. Jerzego Grotowskiego we Wrocławiu, od 2014 zastępca dyrektora Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie; wiceprezes Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych. Najważniejsze publikacje: *Sztuka aktorska w polskim piśmiennictwie teatralnym XIX wieku. Główne problemy* (2003), *Sceny z życia dramatu* (2004), *Dramaturgia praktyczna. Polska sztuka aktorska XIX wieku w piśmiennictwie teatralnym swej epoki* (2005), *Polski teatr przemiany* (2007), *Grotowski. Przewodnik* (2009), *Teatra polskie. Historie* (2010), *Teatra polskie. Rok katastrofy* (2012), *Grotowski. Profanacje* (2015).

Joanna Krakowska – pracuje w Instytucie Sztuki PAN, jest wice-naczelną miesięcznika „Dialog”. Współautorka (z Krystyną Duniec) książek *Soc i sex. Diagnozy teatralne i nieteatralne* (2009) oraz *Soc, sex i historia* (2014); redaktorka tomów zbiorowych *Teatr drugiego obiegu* (2000), *Aktor teoretyczny* (2002), *Teatr. Rekonstrukcje* (2004), współredaktorka amerykańskiej antologii polskiego dramatu (*A*)*pollonia. Twenty-First Century Polish Drama and Texts for the Stage* (2014). W 2011 wydała monografię *Mikołajska. Teatr i PRL*, która była nominowana do nagród literackich Nike, Gryfia oraz do Nagrody Historycznej im. Kazimierza Moczarskiego. W Instytucie Teatralnym w Warszawie prowadzi projekt „Teatr publiczny. Przedstawienia” i kieruje grantem „HyPaTia. Historia Polskiego Teatru. Feministyczny projekt badawczy”.

Piotr Olkusz – adiunkt w Katedrze Dramatu i Teatru Uniwersytetu Łódzkiego, redaktor działu zagranicznego miesięcznika „Dialog”, recenzent portalu teatralny.pl. Zajmuje się współczesnym dramatem europejskim oraz zagadnieniami z zakresu organizacji życia teatralnego, ale przede wszystkim historią teatru francuskiego (XX i XVIII wieku); jest także tłumaczem tekstów teoretycznych i literackich z języka francuskiego, m.in. wydał tomy *Teatr ludowy Romain Rollanda* (2008) oraz *Współczesna inscenizacja: źródła, tendencje, perspektywy* Patrice’a Pavis’a (2011).

Wtorek, 29.09.2015

GODZ. 9.30–12.30 – TRZECIA DYSKUSJA PANELOWA

Prowadzenie Dobrochna Ratajczakowa

Gdzie jest teatr...

...wobec dramatu i literatury? ...pośród współczesnych sztuk performatywnych?

Teatr jest tam, gdzie dramat. A gdzie jest dramat?...

Rozmawiają:

Ewa Guderian-Czaplińska, Jacek Kopciński, Maria Napiontkowa, Dobrochna Ratajczakowa

Ewa Guderian-Czaplińska – prof. UAM. Pracuje w Katedrze Dramatu, Teatru i Widowisk Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Pracę doktorską poświęciła dramaturgii polskiej awangardy międzywojennej (*Szara strefa awangardy*, wyd. 1998), rozprawa habilitacyjna dotyczyła zaś dziejów poznańskiego teatru i życia teatralnego w dwudziestoleciu międzywojennym (*Teatralna Arkadia. Poznańskie sceny dramatyczne 1918-1939*, wyd. 2004). Ostatnio wydała nowe opracowanie tomu dramatów Anny Świrszczyńskiej (2013). Zajmuje się historią teatru oraz dramatu antycznego i współczesnego, szczególnie zaś ich dzisiejszymi filiacjami, a także teatrem dwudziestolecia międzywojennego oraz krytyką teatralną w jej odsłonach historycznej i praktycznej. Współpracuje z „Dialogiem” i „Didaskaliami”.

Jacek Kopciński – dr hab., historyk literatury, krytyk teatralny, dramatolog, redaktor naczelny miesięcznika „Teatr”. Od 1990 pracuje w Instytucie Badań Literackich PAN, gdzie prowadzi Ośrodek Badań nad Polskim Dramatem Współczesnym, od 2001 wykłada na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Opublikował monografie *Gramatyka i mistyka. Wprowadzenie w teatralną osobność Mirona Białoszewskiego* (1997) oraz *Nastłuchiwanie. Sztuki na głosy Zbigniewa Herberta* (2008), a także tom szkiców i rozmów teatralnych *Którędy do wyjścia?* (2002). W latach 2012-13 wydał antologię *Transformacja. Dramat polski po 1989 roku. Jest pomysłodawcą i współredaktorem naukowym serii „Dramat polski. Reaktywacja”, która ukazuje się w Wydawnictwie IBL PAN. Od 2008 roku jest członkiem kapituły Gdynińskiej Nagrody Dramaturgicznej. Publikuje w „Teatrze”, „Dialogu”, „Tekstach Drugich”.*

Maria Napiontkowa – historyk teatru współczesnego, adiunkt w Zakładzie Historii i Teorii Teatru Instytutu Sztuki PAN, wieloletnia redaktor-dokumentalista „Almanachu Sceny Polskiej”, współpracuje z kwartalnikiem „Pamiętnik Teatralny” oraz miesięcznikiem „Teatr”; zajmuje się teatrem polskim XX wieku, głównie okresu Polski Ludowej; autorka książki *Teatr polskiego Października* (2012), obecnie pracuje nad monografią Tadeusza Łomnickiego.

Dobrochna Ratajczakowa – prof. dr hab., przez wiele lat kierowała Zakładem Dramatu i Teatru (później Katedrą Dramatu, Teatru i Widowisk) w Instytucie Filologii Polskiej UAM w Poznaniu; teoretyczno-literacki rodowód skłaniał ją do poszerzania obszarów badawczych i stworzenia na UAM dramatologii, operologii (a w jej ramach librettologii) i studiów sztuki kuratorskiej. Autorka wielu książek, m.in. *Przestrzeń w dramacie i dramat w przestrzeni teatru* (1985), *Komedia oświeconych* (1993), *Obrazy narodowe w dramacie i teatrze* (1994) oraz kilkuset artykułów, których wybór ukazał się w dwutomowej publikacji *W kryształach i w płomieniu. Studia i szkice o dramacie i teatrze* (2006); redaktorka prac zbiorowych i serii wydawniczych: „Theatroteka”, „Nowoczesna myśl teatralna”, „Kolekcja teatralna”. Odznaczona złotym medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”. Ostatnio wydała słownik pt. *Galeria gatunków dramatycznych, teatralnych i widowiskowych* (2015).

GODZ. 15.15–18.15 – CZWARTA DYSKUSJA PANELOWA

Prowadzenie Małgorzata Leyko

Gdzie jest teatr...

...w systemie zarządzania, organizacji i finansów? ...wśród innych instytucji kultury?

Uczestnicy:

Małgorzata Leyko: Czym głosem mówi teatr?

Dorota Buchwald: Narzędzia polityki teatralnej

Paweł Płoski: Reforma! Reforma!

Karolina Prykowska-Michalak: Systemy organizacji teatrów w Europie

Małgorzata Leyko – teatrolog i kulturoznawca, profesor w Instytucie Kultury Współczesnej Uniwersytetu Łódzkiego, kierownik Katedry Dramatu i Teatru, wiceprezes Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych; zajmuje się teatrem niemieckojęzycznym XIX–XXI wieku, teatrem żydowskim w Polsce, polsko-niemieckimi stosunkami teatralnymi oraz teoriami teatralnymi od początku XIX wieku. Autorka książek *Reżyser masowej wyobraźni. Max Reinhardt i jego „teatr dla pięciu tysięcy”* (2002) oraz *Teatr w krainie utopii* (2012); redaktor tomów zbiorowych i współredaktor kilkunastu książek wydanych w Polsce i w Niemczech. Ważną część jej dorobku stanowią tomy wydane w serii „Theatroteka” oraz przekłady tekstów naukowych i artystycznych z języka niemieckiego. Realizowała indywidualne projekty badawcze i była kierownikiem zespołowych grantów krajowych i międzynarodowych.

Dorota Buchwald – dyrektor Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie, teatrolog, praktyk i teoretyk dokumentowania teatru; w latach 1997-2003 kierownik Działu Dokumentacji Teatru w Związku Artystów Scen Polskich, następnie kierownik Pracowni

Dokumentacji Teatru w Instytucie Teatralnym (2003-2014), redaktor miesięcznika „Dialog” (1995-2014), redaktor wydawnictw teatralnych i książek, autorka tekstów o teatrze i rozmów drukowanych w „Antenie”, „Teatrze”, „Dialogu”, „Notatniku Teatralnym” i „Pamiętniku Teatralnym”.

Paweł Płoski – asystent na Wydziale Wiedzy o Teatrze warszawskiej Akademii Teatralnej, kierownik działu literackiego Teatru Narodowego w Warszawie, członek redakcji miesięcznika „Teatr”, redaktor serii książkowej „Teatr. Krytycy”, autor raportów dotyczących organizacji teatru i polityki kulturalnej.

Karolina Prykowska-Michalak – dr hab., adiunkt w Katedrze Dramatu i Teatru Instytutu Kultury Współczesnej Uniwersytetu Łódzkiego. Zainteresowanie badawcze: współczesny teatr niemiecki i teatr polski, transfer kultury, polityka kulturalna, zarządzanie kulturą. Od 2009 roku prowadzi podyplomowe studia w dziedzinie zarządzania kulturą, kieruje grantem NCN „Rozwój systemów organizacji teatrów w państwach UE”. Autorka monografii *Kurtyna w górę! Relacje między teatrem polskim i teatrem niemieckim po 1990 roku* (2012).

GODZ. 19.00-20.00 – PREZENTACJA SIĘMIOTOMOWEGO CYKLU PUBLIKACJI „DZIEJE TEATRU NARODOWEGO”

Redaktorzy naukowcy: Tomasz Kubikowski, Magdalena Raszewska

Zbigniew Raszewski *Bogusławski*, t. 1–2

Halina Waszkiel *Trudne lata. Teatr warszawski 1815–1868*

Józef Szczublewski *Wielki i smutny teatr warszawski 1868–1880*

Maria Olga Bieńka *Od zenitu do zmierzchu. Teatr warszawski 1880–1919*

Wojciech Dudzik *W poszukiwaniu stylu. Teatr Narodowy w latach 1924–1939*

Magdalena Raszewska *Teatr Narodowy 1949–2004*

ELEKTRONICZNA ENCYKLOPEDIA **TeA**TRU POLSKIEGO

Raport z ETAP-u

Idea wyjściowa Elektronicznej Encyklopedii **TeA**TRU Polskiego zakładała, że praca nad nią nie będzie miała końca. Będzie uzupełniana, poprawiana, wzbogacana i unowocześniana jak długo starczy redakcji energii i jak bardzo użytkownicy będą redakcję do tego zobowiązywać i inspirować. To zatem, co późną jesienią zaprezentowane zostanie publicznie, nie będzie ostatecznym grand finale, ale pierwszą odsłoną – utopijnego z pozoru – projektu, który dzięki pracy całego środowiska nabiera bardzo realnego już kształtu.

Gdzie jesteśmy?

Koniec roku 2014 był trudnym doświadczeniem organizacyjnym. Zastosowanie procedury przetargowej w celu wyłonienia twórców zintegrowanego narzędzia informatycznego do obsługi encyklopedii okazało się niewykonalne, po raz kolejny postanowiliśmy więc zastosować wariant „ucieczki do przodu” i – odrzucając uwierające standardy – powołać specjalny zespół programistyczny, którego jedynym zadaniem jest praca nad oryginalnym, innowacyjnym i funkcjonalnym narzędziem. Rok 2015 podzielony został na trzy odcinki-etapy „walki” – każdy nich ma za zadanie coraz bardziej przybliżyć nas do znalezienia satysfakcjonującego rozwiązania. Etap pierwszy zakończył się w czerwcu przyjęciem teoretycznego modelu agregatora danych i mapy rozwiązań funkcjonalnych platformy. W maju do dotychczasowego zespołu redaktorów technicznych dołączył jeszcze jeden, którego zadaniem jest testowanie rozwiązań informatycznych w powiązaniu z napływającymi do Encyklopedii treściami. Jego praca jest kluczowa dla etapu drugiego, czyli właściwego programowania i tworzenia strony wizualnej portalu. Ten etap zakończy się we wrześniu. Etap trzeci będzie polegał na kolejnych – wielokrotnych i wielostronnych testach przyjętych rozwiązań, absorbowaniu właściwych treści, końcowym/docelowym redagowaniu treści zamkniętych, uformowaniu ścieżek napływu dla treści otwartych etc. Zakładamy, że „oliwienie trybów” maszyny potrwa mniej więcej dwa miesiące. Muszą działać w doskonałej symbiozie, ponieważ update (aktualizacja) treści dokonywać się będzie codziennie, a właściwie conocnie.

Konstelacja

Conocna aktualizacja będzie konieczna, ponieważ na początku pracy przyjęliśmy założenie networku: pracy usieciowionej, zdecentralizowanej. Za „produkcję” treści dla poszczególnych „zakładek”, choć one wcale jak zakładki wyglądać nie będą – odpowiedzialni są profesjonalści, znawcy przedmiotu lub jego badacze. Udostępnianiem materiałów źródłowych – choć nastęrcza to wielu kłopotów prawnych – także zajmują się koledzy i instytucje o właściwych kompetencjach. Staramy się zachować wszystkie obowiązujące standardy prawne (pisane) i środowiskowe (niepisane) związane

z poszanowaniem wszelkiej własności: intelektualnej, majątkowej etc. Redaktorzy – za pomocą systemu wewnętrznych i zewnętrznych linków – budują sieć powiązań i odniesień, która oplotać będzie z czasem coraz gęściej encyklopedyczne jądro i włączać coraz to nowe obszary, obiekty lub idee.

Ponieważ Encyklopedia przeznaczona będzie dla możliwie szerokiego grona odbiorców, zakładamy – przy projektowaniu funkcjonalności – kilka poziomów dostępności: popularno-edukacyjny, profesjonalny i naukowo-badawczy. Będzie można – w miarę potrzeb – korzystać z udostępnionych materiałów w sposób dla siebie najkorzystniejszy. W tej chwili trwają prace nad stworzeniem wirtualnej przestrzeni do zindywidualizowanej pracy, z najatrakcyjniejszym dzisiaj „oprzyrządowaniem”.

Co już mamy?

Redakcja haseł przedmiotowych odebrała od autorów ponad 300 haseł zamówionych w roku 2014 i pracuje nad ich finalną wersją. Hasła zamówione w roku 2015 również sukcesywnie napływają. Są też już przygotowane dla Encyklopedii materiały cyfrowe w następujących ilościach (stan na początek września 2015):

programy teatralne – 15 439

afisze i plakaty – 22 618

recenzje i artykuły – 50 120

książki – 105

czasopisma – 12.

Baza osób notuje 81 000 rekordów, baza przedstawień – 56 341. Te liczby codziennie ulegają zmianie, ponieważ zespół Pracowni Dokumentacji Teatru właściwie nieustannie uzupełnia rejestry i cyfryzuje archiwalia.

Porozumienie z Biblioteką Narodową gwarantuje nam digitalizację wybranych do encyklopedycznej biblioteki książek i czasopism, ale cyfrowa rzeka płynie do Encyklopedii wieloma nurtami. Pierwsza odsłona tuż, tuż.

Dorota Buchwald

Elektroniczna Encyklopedia TeAtru Polskiego

Redakcja merytoryczna: prof. dr hab. Wojciech Dudzik i prof. dr hab. Dariusz Kosiński,
współpraca prof. dr hab. Małgorzata Leyko.

Redakcja organizacyjna: Dorota Buchwald, Monika Krawul, dr Piotr Morawski,
Paweł Płoski.

U CZESTNICY ZJAZDU

- Agata Adamiccka-Sitek, IT
Paul Allain, University of Kent
Olga Bieńka, IS PAN
Joanna Biernacka, IT
Monika Blige, IG
Marcin Bogucki, UW
Danuta Bruska, UJK
Dorota Buchwald, IT
Agata Chałupnik, UW
Jan Ciechowicz, UG
Jarosław Cymerman, UMCS
Artur Duda, UMK
Wojciech Dudzik, UW
Krystyna Duniec, IS PAN
Marina Fabbri, Rzym
Dorota Fox, UŚ
Ewa Guderian-Czaplińska, UAM
Magdalena Hasiuk-Świerzińska, IS PAN
Jagoda Hernik-Spalińska, IS PAN
Małgorzata Jabłońska, UJ
Michał Januszaniec, IT
Elżbieta Kalemba-Kasprzak, UAM
Jacek Kochanowski, UW
Elżbieta Kołdrzak, UŁ
Grzegorz Kondrasiuk, UMCS
Jacek Kopciński, IBL PAN/UKSW/„Teatr”
Dariusz Kosiński, UJ/IT
Joanna Krakowska, IS PAN/„Dialog”
Edward Krasieński, IS PAN
Lidia Kuchtówna, IS PAN
Anna Kuligowska-Korzeniewska, AT
Katarzyna Kułakowska, UW
Koichi Kuyama, Tokio
Irina Lappo, UMCS
Milan Lesiak, UW
Małgorzata Leyko, UŁ
Agata Łuksza, UW
Maria Makaruk, UW
Justyna Michalik, IS PAN
Jacek Mikołajczyk, UŚ
Michał Mizera, UW
Piotr Morawski, UW/„Dialog”
Maria Napiontek, IS PAN/UKSW
Bartłomiej Oleszek, UMK
Piotr Olkusz, UŁ/„Dialog”
Joanna Ostrowska, UAM
Ewa Partyga, IS PAN/UKSW
Martynas Petrikas, Wilno-Kowno
Paulina Piasecka, AJD
Paweł Płoski, AT/TN/„Teatr”
Anna Podstawka, KUL
Diana Poskuta-Włodek, UJK/TJS
Karolina Prykowska-Michalak, UŁ
Dobrochna Ratajczak, UAM

Maria Sibińska, UG
Zofia Smolarska, AT
Anna Sobiecka, AP
Zbigniew Solski, UO
Agnieszka Sosnowska, UW
Włodzimierz Szturc, UJ/PWST
Eliza Szymańska, UG
Eleonora Udalska, UŚ

Halina Waszkiel, AT
Ewa Wąchocka, UŚ
Katarzyna Wielechowska, UŁ
Marzenna Wiśniewska, UMK
Katarzyna Woźniak, UP
Agnieszka Wójtowicz, UO
Anna Wypych-Gawrońska, AJD

Skróty:

AJD – Akademia im. Jana Długosza, Częstochowa
AP – Akademia Pomorska, Słupsk
AT – Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza, Warszawa
IBL PAN – Instytut Badań Literackich PAN, Warszawa
IG – Instytut im. Jerzego Grotowskiego, Wrocław
IS PAN – Instytut Sztuki PAN, Warszawa
IT – Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Warszawa
KUL – Katolicki Uniwersytet Lubelski
PWST – Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego, Kraków
TN – Teatr Narodowy, Warszawa
TJS – Teatr im. Juliusza Słowackiego, Kraków
UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
UG – Uniwersytet Gdański
UJ – Uniwersytet Jagielloński
UJK – Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce
UKSW – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa
UŁ – Uniwersytet Łódzki
UMCS – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin
UMK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń
UO – Uniwersytet Opolski
UP – Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków
UŚ – Uniwersytet Śląski
UW – Uniwersytet Warszawski
UWr – Uniwersytet Wrocławski

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ TEATRALNYCH (PTBT) zostało powołane na zebraniu założycielskim w dniu 23 kwietnia 2012 roku, w wyniku przekształcenia Polskiego Towarzystwa Historyków Teatru, które zakończyło działalność, by stworzyć miejsce dla stowarzyszenia o szerszym profilu, integrującego badaczy dramatu, teatru i widowisk różnych specjalności. 26 lipca 2012 PTBT zostało wpisane do Rejestru Stowarzyszeń pod numerem KRS 0000427862.

Celem Towarzystwa, zgodnie ze statutem (§ 7 i 8), jest:

- prowadzenie i wspieranie badań nad wszelkimi – historycznymi i współczesnymi – formami teatru, dramatu, widowisk, przedstawień, performansów;
- rozwijanie i upowszechnianie wiedzy o teatrze i innych sztukach performatywnych oraz prowadzenie działalności edukacyjnej;
- stymulowanie współpracy i dyskusji naukowej, również międzynarodowej, między badaczami z różnych ośrodków naukowych.

Towarzystwo realizuje swoje cele przez:

- projektowanie, prowadzenie i wspieranie badań naukowych w zakresie szeroko rozumianej wiedzy o teatrze i innych sztukach performatywnych;
- inspirowanie i organizowanie zjazdów, konferencji i zebrań naukowych, wykładów, odczytów i wystaw teatralnych;
- współpracę ze szkołami wyższymi oraz z instytucjami i stowarzyszeniami naukowymi w kraju i za granicą o zbliżonym profilu działalności;
- prowadzenie działalności wydawniczej, organizowanie prac edytorskich oraz współpracę z istniejącymi wydawnictwami i czasopismami w zakresie wiedzy o teatrze i innych sztukach performatywnych;
- tworzenie i prowadzenie księgozbiorów, archiwów i baz danych oraz zbieranie i udostępnianie wszelkich materiałów i informacji dotyczących teatru i innych sztuk performatywnych;
- wypowiadanie się w przedmiocie stanu, potrzeb i perspektyw rozwojowych teatru i innych sztuk performatywnych, opracowywanie ekspertyz i opinii oraz podejmowanie zadań w zakresie doradztwa.

Członkiem zwyczajnym PTBT może być osoba fizyczna, która ukończyła 18 lat, pragnąca czynnie realizować cele Towarzystwa i mogąca wykazać się działalnością naukową, popularyzatorską, dokumentacyjną, edytorską, edukacyjną w zakresie szeroko rozumianej wiedzy o teatrze i innych sztukach performatywnych. Kandydat na członka Towarzystwa składa deklarację pisemną o przystąpieniu do Towarzystwa, w której przedstawia w skrócie własny dorobek naukowy bądź obszar profesjonalnej aktywności.

Zarząd PTBT w kadencji 2012–2016:

prof. dr hab. Wojciech Dudzik (Uniwersytet Warszawski) – prezes

prof. dr hab. Dariusz Kosiński (Uniwersytet Jagielloński) – wiceprezes

prof. dr hab. Małgorzata Leyko (Uniwersytet Łódzki) – wiceprezes

prof. dr hab. Anna Kuligowska-Korzeniewska (Akademia Teatralna w Warszawie)

prof. dr hab. Dobrochna Ratajczakowa (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

dr Piotr Morawski (Uniwersytet Warszawski, Redakcja „Dialogu”) – sekretarz

dr Maria Napiontkowa (Instytut Sztuki PAN) – skarbnik

Polskie Towarzystwo Badań Teatralnych liczy obecnie (wrzesień 2015) 142 członków. Deklarację przystąpienia do PTBT można znaleźć na stronie internetowej.

Kontakt

Adres pocztowy:

Polskie Towarzystwo Badań Teatralnych

Instytut Sztuki PAN

ul. Długa 28

00-950 Warszawa

e-mail: badania.teatralne@gmail.com

strona internetowa: www.ptbt.e-teatr.pl

W sobotę, 23 kwietnia 2016 roku, o godz. 15.30 w pierwszym terminie (o godz. 16 w drugim terminie) w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie odbędzie się Walne Zebranie Polskiego Towarzystwa Badań Teatralnych, po którym (o godz. 18) nastąpi ogłoszenie i wręczenie Nagrody PTBT za rok 2015.

NAGRODA POLSKIEGO TOWARZYSTWA BADAŃ TEATRALNYCH

Istotną formą upowszechniania przez PTBT rezultatów badań teatralnych jest ustanowienie dorocznej Nagrody za najlepszą publikację książkową z zakresu wiedzy o dramacie, teatrze, widowiskach i innych sztukach performatywnych. Nagroda jest przyznawana przez wszystkich członków Towarzystwa w wyniku dwustopniowego głosowania (pełny regulamin dostępny jest na stronie internetowej PTBT). Tego rodzaju procedura sprawia, że wybór książki-laureatki można uznać za reprezentatywny dla środowiska, wyraża bowiem opinię przedstawicieli wszystkich ośrodków naukowych i specjalności.

Po raz pierwszy Nagroda PTBT – za rok 2012 – została ogłoszona i wręczona podczas uroczystości w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie dnia 23 kwietnia 2013 roku – w rocznicę powołania PTBT i urodziny Williama Shakespeare’a. Od roku 2015 Nagroda została objęta patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które ufundowało także gratyfikację finansową dla laureata.

Laureatami Nagrody PTBT byli:

- za rok 2012 – **Marek Waszkiel**
- za rok 2013 – **Grzegorz Niziołek**
- za rok 2014 – **Beata Guczalska**

**POLSKIE TOWARZYSTWO
BADAŃ TEATRALNYCH**

NAGRODA
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ TEATRALNYCH

ZA NAJLEPSZĄ PUBLIKACJĘ KSIĄŻKOWĄ
Z ZAKRESU WIEDZY O DRAMACIE,
TEATRZE I WIDOWISKACH
WYDANĄ W ROKU
2013

Grzegorz Niziołek
Polski teatr Zagłady

Warszawa: Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszeuskiego
- Wydawnictwo Krytyki Politycznej, 2013

Przez
Polskiego Towarzystwa
Badań Teatralnych

Wojciech Dudalik

Warszawa, 23 kwietnia 2014

**POLSKIE TOWARZYSTWO
BADAŃ TEATRALNYCH**

NAGRODA
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ TEATRALNYCH

ZA NAJLEPSZĄ PUBLIKACJĘ KSIĄŻKOWĄ
Z ZAKRESU WIEDZY O DRAMACIE,
TEATRZE I WIDOWISKACH
WYDANĄ W ROKU

2014

Beata Guzalska
**Aktorstwo polskie
Generacje**

Kraków: Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego

Przez
Polskiego Towarzystwa
Badań Teatralnych

Wojciech Dudalik

Patronat honorowy
Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Warszawa, 23 kwietnia 2015

T EATR POLSKI W BYDGOSZCZY

Teatr Polski w Bydgoszczy jest publicznym teatrem instytucjonalnym. Od września 2014 roku prowadzi go duet Paweł Wodziński/Bartek Frąckowiak. Wraz z grupą kuratorów proponują teatr otwarty na rozmaite dyscypliny, kierunki myślenia, obszary tematyczne. Jednym z podstawowych założeń programowych teatru jest formuła przekraczania: dziedzin, gatunków, barier (także tych pomiędzy sceną a widownią). Ważnym elementem działań jest poszukiwanie, nazywanie i omawianie nowych dramaturgii w teatrze, tańcu i projektach interdyscyplinarnych. Nowe dramaturgie tworzą także trzon programu Festiwalu Prapremier.

Program Teatru Polskiego budowany jest wokół kilku nurtów tematycznych: DEMOKRACJA, PÓŁNOC/POŁUDNIE, UTOPIE, NOWOCZESNOŚĆ, KAPITALIZM. Pojęcia te są dla nas punktem wyjścia do tworzenia spektakli, warsztatów, debat, projektów badawczych; to w tych ramach układamy program prezentacji młodych polskich choreografek i choreografów oraz rezydencji; tematy te stanowią również punkt wyjścia dla teatru przy myśleniu o współpracy międzynarodowej, na którą składają się koprodukcje, ale też artystyczne rezydencje najciekawszych twórców niezależnych na świecie.

W sezonach 2014/2015 oraz 2015/2016 w TPB powstają spektakle teatralne i taneczne przygotowane przez m.in. Weronikę Szczawińską, Agnieszkę Jakimiak, Igę Gańczarczyk, Wiktora Rubina i Jolanę Janiczak, Michała Borczucha, Elżbietę Deptę, Agatę Maszkiewicz i Vincenta Trimarche'a, Katarzynę Szynię, Annę Smolar, Anę Vujanović, Bartosza Frąckowiaka, Pawła Wodzińskiego. Wspólnie z cyklem debat, seminariów, prezentacji tanecznych, całorocznych projektów edukacyjnych i badawczych tworzą one konstelację gęstych tematycznych linii, przecinających się nawzajem – często w bardzo zaskakujący sposób.

TPB jest instytucją demokratyczną, otwartą dla wszystkich. Zależy nam na tym, żeby widzowie czuli się w Teatrze swobodnie, uczestnicząc w jego działaniach i wymianie myśli na równych prawach. To miejsce, gdzie można przyjść o każdej porze dnia i zawsze zastać drzwi otwarte. W naszym przekonaniu teatr nigdy nie jest dziełem indywidualnym: powstaje w wyniku pracy zespołowej. Oznacza to również, że relacje z publicznością nigdy nie mogą być budowane jednostronnie. Zwłaszcza, gdy mówi się i pisze o przywiązaniu do reguł demokratycznych.

Zespół Teatru
www.teatrpolski.pl

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 16 grudnia 2014 r.

Poz. 1199

UCHWAŁA SEJMU RZECZYSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 5 grudnia 2014 r.

w sprawie ustanowienia roku 2015 Rokiem Polskiego Teatru

W 250. rocznicę powołania Teatru Narodowego, a tym samym ustanowienia teatru publicznego w naszym kraju, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej postanawia oddać hołd ludziom i instytucjom tworzącym polski teatr, który jest jednym z najważniejszych obszarów życia kulturalnego i społecznego.

Powołanie Teatru Narodowego w 1765 roku stało się jednym z fundamentalnych wydarzeń ustanawiających system opieki państwa nad powszechnie dostępną kulturą. Akt ten stał się zarazem niepodważalnym świadectwem udziału Polski w procesie kształtowania nowoczesnej, demokratycznej Europy. Dziś bezpośrednimi spadkobiercami teatru powołanego przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego są Teatr Narodowy w Warszawie i Teatr Wielki – Opera Narodowa, które w roku 2015 będą świętować jubileusz 250-lecia istnienia. Spadkobiercami tej tradycji są także Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie oraz rozproszona po całym kraju sieć ponad stu teatrów – instytucji artystycznych – dotowanych ze środków publicznych. W ciągu 250 lat istnienia teatr publiczny w Polsce służył sztuce i społeczeństwu, podejmując dialog z tradycją, komentując otaczającą rzeczywistość oraz wytyczając nowe drogi rozwoju sztuki.

Współcześnie jednym z symboli siły, magii i kreatywności teatru polskiego sięgającego po różnorodne środki wyrazu jest Tadeusz Kantor – malarz, grafik, inscenizator, reżyser, twórca niezapomnianych instalacji, happeningów i spektakli. Jego dorobek artystyczny stanowi przykład twórczości niezwykle silnie zakorzenionej w kulturze polskiej, która jest w stanie zachwyć odbiorców na całym świecie. Czując w roku 2015 250-lecie polskiego teatru nie sposób zapomnieć o 100. rocznicy urodzin Tadeusza Kantora i o jego dorobku.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza rok 2015 Rokiem Polskiego Teatru, w przekonaniu o jego wyjątkowej historii oraz roli, jaką odgrywa we współczesnym życiu naszego kraju.

Marszałek Sejmu: *R. Sikorski*

INFORMACJE ORGANIZACYJNE

Miejsce obrad:

Ośrodek Przystań Bydgoszcz, ul. Tamka 2/ul. Mennica (Wyspa Młyńska)

Noclegi:

Ośrodek Przystań Bydgoszcz, ul. Tamka 2/ul. Mennica (Wyspa Młyńska)

Hotel Mercure, ul. Marszałka Focha 20

Inauguracja Zjazdu i przedstawienia:

Teatr Polski, al. Mickiewicza 2

